

בִּיבֵר הַזְכוּכִית

כל זכויות הרצנה שמורות
לתיאטרון הקאמרי.

טֶנְסִי וִילִיאַמְס

(סוף)

תמונה ו'

תום

ובכן למחר בערב הבאתי את ג'ים הביתה לארוחת הערב. הכרתי את ג'ים היכרות קלה בגימנסיה. בבית הספר היה ג'ים גיבור. היה לו מזג טוב של איד, מלא חיים, ממורק ומצוהצח כחרסינה לבנה. בכל ענין שאחז בו יצא לו שם. הוא היה המנצח בכדורסל, אלוף הקלוב לויכוחים, נשיא הכיתה והמקהלה והיה שר סולו באופרות הקלות שהיינו מציגים שנה שנה. תמיד היה רץ או קופץ, מעולם לא הלך. תמיד חשבתי כי עוד מעט וינצח את חוק הכובד. כשהיה נער היה טס קדימה במהירות כזאת שלפי שורת ההגיון היה צריך להגיע לבית הלבן בגיל שלוששים. אבל כנראה נכנס ג'ים לתקופת זעזועים לאחר גמר בית הספר. המהירות שלו פחתה. כשש שנים אחרי הגמר היתה לו משרה שלא היתה טובה בהרבה ממשרתי.

הוא היה הבחור היחיד בבית הספר שקשרתי צמי יחסי ידידות כלשהי. אני הייתי חשוב בעיניו כמי שזכר את ימי תפארתו. כמי שראה אותו זוכה במשר חקי כדורסל ובגביע־כסף בוויכוחים. הוא ידע את סודי, את מנהגי להתחמק לתא שבמקלחת כדי לכתוב שירים בשעה שהעבודה בתנו היתה רפויה. הוא היה קורא לי שקספיר. ובעוד ששאר הבחורים בבית הספר הביטו עלי בעין זעומה וחושדת, נהג בי ג'ים מנהג של קלות והומור. התנהגותו השמיעה מעט מעט על האחרים, איבתם התגדפה והם התחילו לחייך כנגדי כאנשים המחייכים למראה כלב משונה המזדמן להם בדרךכם.

אני ידעתי כי ג'ים ולורה הכירו זה את זה בבית הספר, ושמעתי את לורה מדברת בהתלהבות על קולו. לא ידעתי אם ג'ים זוכר אותה או לא. בגימנסיה היתה צנועה בה במידה שג'ים היה בולס ומעורר התפעלות. אם זכר את לורה, לא ידע כי אחותי היא, כי בשעה שהומנתי אותו לארוחת הערב, הצטחק ואמר: "אתה יורע, שקספיר, מימי לא חשבתי שיש לך קרובים!" יצא יום ועמד על טעותו —

(הבימה מוארת)

(יום ששי בערב. השעה בקירוב המש בערב. שלהי אביב פיוטי.)
(אור ענוג מעין הלימון שררי במעון וינגטילד.

אמא אגדה עבדה כסוס בהכנות לקראת האורח. התוצאות מפליאות. מנורת הרצפה החדשה על גולתה ממשי ורוד עומדת במקומה, סנס נייר צבעוני מסתיר את מיחקן האור השבור שבתקרה, וילאות חדשים וצחורים בחלונות, כיסויי שינץ על הכסאות והספה, שני כרי ספה חדשים מופיעים בפעם הראשונה).

(לורה עומדת כאמצע החדר בזרועות מורידות כשאמא אגדה שתוהה לפניו, מתקנת בדחילו את אימרת השמלה החדשה. השמלה היא צבעונית ומתקנת על פי הזכרון. תסריט תה של לורה שונתה: רכה והולמת יותר. יופי שבי, שלא מעלמא הדין, פרוח בלורה: הריחי ככלי זכוכית שקוף שהאור פגע בו, העלה עליו זוהר רגעי, לא ממשי.)

אמא אגדה

(בקוצר רוח)

מדוע את רועדת?

לורה

אמא, את הבאת אותי לירי עצבנות כזאת!

אמא אגדה

איך זה הבאתי אותך לירי עצבנות?

לורה

בכל העסק הזה שאת עושה את הופכת את הדבר

לחשוב כל כך!

אמא אגדה

אינני מבינה אותך, לורה. הלא אי אפשר לך

להיות מרוצה לשבת בית תמיד, ובכל זאת, בכל פעם

שאני מנסה לסדר משהו בשבילך, את מתנגדת.

(קמה)

עכשיו הביטי וראי את עצמך.

לא, מכי! חכי רגע — יש לי רעיון!

לורה

מה עכשיו?

(אמא אגדה מציאה שני כדורי פודרה, עוט

פתם בממתחות ותוחבת לחזה של לורה).

אמא, מה את עושה?

אמא אגדה

קוראים לזה "הרמאים העליונים!"

לורה

אני לא אלבש ככה.

אמא אגדה

חלבשי!

* ראה "מולד", חוב' 27.

מעט חום כל הזמן — הדבר לא היה רציני ביותר —
אך דיו לגרום עצבנות וסתרחורת! — הציפני בהזר
מנות — נשמים בכל רחבי הדלתה! — השארי
במיטה, אמרה אמא, יש לך חום! — אך אני לא
רציתי לשמוע. — בלעתי חניין, אך הוספתי ללכת,
ללכת! — נשמים, ריקודים! אחרי הצהרים סילר
רכיבה ארוכים, ארוכים! פיקניקים — נחמד! כל כך
נפלא הנוף שם במאי. — הכל עטוף חדהר, ומוצף,
ממש מוצף, נרקיסים. נכנס בי מין דיבוק של נרקר
סים. אמא אמרה: "חמדתי, בבית אין עוד מקום
לנרקיסים!" אבל אני בשלי: עוד נרקיסים ועוד. בכל
מקום ובכל שעה שראיתי אותם הייתי אומרת: "עמוד!
עמוד! אני רואה נרקיסים!" כל המחזורים אחרי היו
מוכרחים לעזור לי בקטיפת הנרקיסים! הדבר היה
להלצה, "אמאנדה הנרקיסים שלה!" לבסוף לא היו
עוד אגרסלים בבית, כל מקום פנוי נתמלא נרקיסים.
מה, אין עוד אגרסלים? טוב, אחזיק אותם ביד, ואז —

(נעצרת ליד התמונה מוסיקה)

פגשתי את אביך!

קדחת ונרקיסים — ואחריהם — הבחור הזה...

(היא מעלה אור במנורה הורודה)

אני מקות שיטפיקו לבוא לפני הגשם.
(עוברת למעלה הביטה ושמה את הנרקיסים
בצנצנת על השולחן).

נתתי לאחיק איוו פרוטות כדי שזנא וזמר אריקונור
יוכלו לבוא במכונית הביטה.

לורה

(הבעתה נשתנתה)

מה שמו אמרת?

אמאנדה

אריקונור.

לורה

מה שמו הפרטי?

אמאנדה

אינני זוכרת, אה, כן, בזכרתי גים!
(לורה מתנודדת קלות ותופסת כסא)

לורה

(ברפיון)

לא — גים!

אמאנדה

כן, זה היה חשם, גים! מימי לא הכרתי גם גים
אחד שלא היה נחמד!

(מוסיקה מבשרת רע)

לורה

הבטוחה את ששמו גים אריקונור?

לורה

למה לי?

אמאנדה

משום שאם לדבר בגילוי לב סכאוב, תחזה שלך
שטות.

לורה

את נהגת כאילו עמדנו לשים מלכודת למישהו.

אמאנדה

כל נערה יסות היא מלכודת, מלכודת נחמדה, והר
גברים רוצים בזאת.

ועכשיו ראי את מראיך, את ישה יותר משתהיי
בזמן מן הזמנים, עכשיו עלי להתקין את עצמי
טראה אמך יהיה לך להשתעיה!

(עוברת דרך הוילאות, מנהמת בעליצות).

(לורה נעה לאט אל המראה הארוכה ומתברר

ננת בעצמה בחגיגות).

(תורה משיכה את הוילאות הלבנים פנימה

בתנועה אטית, חננית ובאנחה רפה, עצובה).

אמאנדה

(מחזק לכימה)

עוד לא החשיך למדי.

(היא ספנה עצמה לאט בפני המראה במבט
דאג).

"הנה אחותי: הללות במיתרים", מוסיקה).

אמאנדה

(צוחקת, מעבר לכימה)

הנני ואראה לך משהו, חכי להופעתי המזהירה.

לורה

מה יש, אמא?

אמאנדה

סבלנות — סבלנות — עוד מעט ותראי!

משהו מהארגו הישן שקם תחית המתים! האפנה

לא נשתנתה כל כך הרבה — אחרי ככלות הכל...

(חוצה את הוילאות)

עכשיו הביטי על אמך!

(לובשת שמלת נערה מארגי-צעיף מוצהב עם

אבנט משי כחול, בידה אגד נרקיסים — אגדת

נעוריה כמעט קמה לתחייה, בקדחתנות).

זוהי השמלה שבה רקדתי בראש הקוטיליון.

לבשתי אותה כשזכיתי מעמיים בפרס הריקודים בסנסט

היל, וגם בנשף אצל המושל בגאקסון!

רואה את איך הייתי טופפת על פני האולם, לורה?

(מרימה שמלתה וטופפת סביב תהדר)

לבשתי אותה ביום ראשון לקבל בה פני אורחי

הצעירים! לבשתי אותה ביום שראיתי את אביך

לראשונה —

היתה לי מאלאריה כל אותו אביב, שינוי האקלים

ממורה טנסי לדלתה — התנגדותי נחלשה — הית לי

אמאנדה

(עוברת למטבח)

עלי להכין את המיוצגת בשביל האלחית. איזה עסק, איזו המולה — שטות! — בשל אורח. (הדלת נסגרת בתנופה. לורה נשארת לבדה). (היא שולטת בהימה חרישית ומכבה את המר נורה — יושבת ישיבה נוקשה בשפת הספה. מסבבת אצבעותיה זו בזו). (תום וג'ים מופיעים במדרגות פתח-החירום ועולים למסב. בשמעה שהם מתקרבים, קמה לורה בתנועת בהלה. נסוגה לזילאות). (הפעמון. לורה עוצרת נשימתה ונוגעת בצלצורה. תופים חרישיים).

אמאנדה

(קוראת)

לורה, חמדתי! הדלת!
(לורה מביטה נכחה בלי נוע)
ג'ים
כיוונו את הרגע. הנה מתחיל הגשם.
תום

ארה.

(מצלצל בשנית. בעצבנות. ג'ים שורק ומשפשף בכיסיו אחר סיגריות).

אמאנדה

(בעליצות רבה מאד)

לורה, אחיך ומר אריקונור באו! פתחי להם, חמדתי!

(לורה קרבה לפתח המטבח)

לורה

(בנשימה עצורה)

אמא — לזי את אל הדלת!
(אמאנדה יוצאת מהמטבח ונותנת כלוריה עינים זועמות. היא מצביעה על הדלת במפניע).

לורה

בבקשה, בבקשה ממך!

אמאנדה

(בלחישת זעזע)

מה זה היה לך, פתחי קטנה?

לורה

פתחיינא את, אנא!

אמאנדה

אמרתי לך כי לא אעשה כל מה שיעלה על רוחך, לורה. מדוע בחרת לך דוקא את הרגע הזה לצבד את עשתונותיך?

לורה

אנא, אנא, אנא, לזי את!

אמאנדה

עליך לפתח משום שאינני יכולה לפתוח.

אמאנדה

כן, מדוע?

לורה

האם זה הבחור שתרם הכיר בגימנסיה?

אמאנדה

הוא לא אמר לי. נדמה לי שהכיר אותו בבית-המסחר.

לורה

ג'ים אריקונור אחד היה בגימנסיה — שנינו חכרנו אותו — (במאמץ) אם זהו האורח שלנו לארוחת-הערב — עליך לסלוח לי, לא אוכל לבוא לשולחן.

אמאנדה

מה השטיות האלה?

לורה

שאלת אותי פעם, אם מצא חן בעיני בחור פעם — הזכרת את שהראיתי לך את תמונתו של הבחור הזה?

אמאנדה

כונתך לבחור שהראית לי בספר-השנה של בית-הספר?

לורה

כן, זהו.

אמאנדה

לורה, לורה, האם התאהבת בבחור זה?

לורה

אינני יודעת, אמא. אני יודעת רק זאת, שלא אוכל לשבת אל השולחן, אם זהו הבחור.

אמאנדה

לא, אין זה הבחור! אין זה מתקבל על הדעת. אך אם זהו הבחור ואם לא את תבואי אל השולחן, את לא תהיי פטורה.

לורה

אני מוכרחה...

אמאנדה

אין בדעתי לבלוע בחפץ-לב כל שטות שלך, לורה. שבעתי גם אותך גם את אחיך!

שבי, איפוא, הרגעני עד שיבואו. תום שכח את המפתח ועליך להכניסם הביתה בשעה שיבואו.

לורה

(בבהלה)

אוי, אמא — את תפתחי את הדלת!

אמאנדה

(בקלות)

אני אחיה במטבח — עסוקה!

לורה

אוי, אמא, בבקשה ממך, תפתחי את, אל תכריחי אותי לעשות זאת!

לורה

(ביאוש)

וגם אני לא.

אמאנדה

מדוע?

לורה

לא טוב לי.

אמאנדה

גם לי לא טוב — מטפשות! מדוע אין את ואחיד יכולים להיות אנשים מן הישוב? קפריסות שאין להן שחר!

(תום מצלצל צלצול ארוך)

התנהגות מגוחכת! החוללי לומר לי סיבה אחת —

(קוראת בליריות)

רגע אחד! באים! — מדוע את מסחדת לפתוח דלת? לכי, איפוא, לורה!

לורה

אוה, אוה, אוה...

(חוזרת דרך הוילאות. גחה אל הגרמופון ומ' כוננת אותו בעוז).

אמאנדה

לורה וינגפילד, אל הדלת קדימה צעדי!

לורה

כן, כן, אמא!

(מנגינת רחוקה, גורדת, של „דרדנלה“ מרככת את האויר ונותנת לה כוח לעבור. היא חומקת אל הדלת ופותחת אותה בזהירות).
(תום נכנס עם האורה, גים אריקסון).

תום

לורה, זה ג'ים. ג'ים, זאת אתוה, לורה.

ג'ים

(נכנס פנימה)

לא ידעתי כי שקספיר יש לו אחות!

לורה

(נסוגה נסיגה בוקשת ורועדת מהדלת)

מה — מה שלומך?

ג'ים

(מושיט ידו בלבביות)

בסדר!

(לורה נוגעת בה בהיסוס)

ג'ים

ידך קרה, לורה!

לורה

כן, כך — אני נגנתי בויקטורולה.

ג'ים

בוראי ניגנת מוסיקה קלאסית? עליך לנגן קצת ג'ז לזהם כדי להתחמם!

לורה

תסלח לי — אני לא גמרתי לנגן בויקטורולה...
(היא פונה באיננוחות וחשה אל החדר הקדמי.
עומדת לרגע אצל הויקטורולה. אחר עוצרת
נשימתה וגחה למעבר לוילאות כאילה נפחדת).

ג'ים

(מגחך)

מה זה היה?

תום

אוה — ללורה? לורה — ביישנית עד להפחיד.

ג'ים

ביישנית, הו! דבר לא רגיל הוא לפגוש נערה ביישנית כיום. נדמה לי שלא תזכרת מימך שיש לך אחות.

(תום מצא סיגרית ופונה לפתח־החירום)

ג'ים

אתה יודע, שקספיר — יש בדעתי להציע לך סחורה.

תום

אינו סחורה?

ג'ים

קורס שאני רשום בו.

תום

הו!

ג'ים

חכמת־הנאום! שנינו, יודע אתה, לא נוצרנו לבית־מסחר.

תום

רבי־תודות — זו בשורה טובה, אך מה ענין חכמת־הנאום לכאן?

ג'ים

זה יכשיר אותך — למשרה של גיהול.

תום

אוה — וה.

ג'ים

אני אומר לך כי הדבר כבר הועיל לי לא מעט.

תום

מאינו בחינה?

ג'ים

מכל הבחינות! הגע בנפשיך: מהו ההבדל שבין שנינו לבין האנשים במשרד למטה? מוח? — לא! כשרון? — לא! מה איפוא? רק דבר אחד קטן —

תום

מהו אותו דבר קטן?

ג'ים

בעיקר שיווי־משקל חברתי! היכולת לעמוד לסני־זולתך ולהחזיק מעמד בכל מצב ורמה חברתית.

תום	אמאנדת
נמאס עלי הראינוע.	(מחזן לבימה)
ג'ים	תום?
הראינוע?	תום
תום	כן, אמא
כן, הראינוע! צא וראה (מגופף בידו כלפי פלאי השדרה הגדולה). כל האנשים האלה — שלל צבעים רקמתיים — שטופים בהרפתקאות — חוטפים ובולעים הכל! יודע אתה מה פירוש הדבר? הקהל הולך לראינוע במקום לנוע! גבורי הוליווד מגלגלים הרפתקאות בשבילי ובשבילך, בשביל כל אדם בא"מריקה, בשעה שכל אדם באמריקה יושב בחדר אפל ומסתכל בהם כשהם מגלגלים! כן, עד שבאה מלחמת אז ההרפתקה נעשית שוה לכל נפש! לא רק לקלרק גייבל — גם לאדם מן השוק! או יוצאים חבריות שבחדר האפל מתוך החדר האפל כדי לטעום מן ההרפתקאות בעצמם — כפתור ופרת, תענוג ממש! — עכשיו הגיע תורנו ללכת אל איים הדרום — להיות אקסוטיים, רחוקים! — אבל אני אין לי סבלנות, אינני רוצה לחכות עד לאותו יום, שבעתי את הראינוע ואני רוצה לנוע!	אמאנדת אתה ומר ארקונור שם? תום כן, אמא. אמאנדת טוב, תיכנסו תמצאו לכם פינת גותה. תום כן, אמא. אמאנדת שאל את מר ארקונור אם ברצונו לרחוץ את ידיו. ג'ים אות לא — חודה רבה — עשיתי זאת בבית-המס' חר. תום — תום כן? ג'ים מר מגדוזת הזכיר אותך בשיתחו אתי. תום לטובה? ג'ים מה דעתך? תום ובכן — ג'ים תפסיד את עבודתך אם לא תתעורר. תום אני מתעורר. ג'ים אינני רואה כל סימן לכך. תום האותות נראים רק מכפנים. יש בדעתי לשנות את מקצועי. (הוא נשען על המעקה ומדבר בהתלהבות שקטה, ושלטי האור של בתי-הראינוע מאירים את פניו מעבר לסימסה ולכאן: הוא נראה כתייר). ברגע זה ממש אני עומד להתקשר לעתיד שאין בו מקום לבית-המסחר ולמר מגדוזת ואין בו מקום אפילו לשעור-ערב לתורת הגאון בציבור. ג'ים מה כל הסטפוט הזה?
ג'ים	
(באי אמוץ)	
לנוע?	
תום	
כן.	
ג'ים	
מתי?	
תום	
חיקף!	
ג'ים	
לאן? לאן?	
(מוסיקה כאילו משיבה על השאלה, בשעה שתום מהרהר, הוא מפשפש בכיסיו).	
תום	
אני מתחיל לרתוח בקרבי, יודע אני שאני נראה כחולם, אך בתוך-תוכי — ובכן, אני רותח! — בכל פעם שאני לוקח נעל בידי אני רועד מעט למחשבה כמה החיים קצרים ומה אני עושה! — יודע אני שאין כאן סתם נעלים — אלא דבר ששמים על רגלי הנוסע! (מוציא נייר ראה —	
ג'ים	
מה?	
תום	
נרשמתי.	
ג'ים (קורא)	
לאגודת יורדי-הים.	

מאכלים קלים יפים לעונה זאת, לדעתך, הוא הדיון
בבגדים קלים. בגדים קלים ומוזון קל נדרשים למנוג
אור חם. אתה יודע, הדם שלנו נעשה סמיך כל כך
במשך החורף — דרוש זמן מה עד שאנו מסתג-
לים! — עם שינוי העונה...

הדבר בא כחתף השנה — לא הייתי מוכנה. לפתע
פתאום — אל אלהים! — והנה כבר קיץ — רצתי
אל הארון והעליתי שמלה קלה זו — ישנה עד
להפתיד! כמעט היסטורית! אך נעימה כל כך —
נעימה וקדירה. אתה יודע...

תום

אמא —

אמא נדה

כן, מחמדי?

תום

מה בנוגע לארוחת-הערב?

אמא נדה

מחמדי, לך ושאל את אחותך אם הארוחה מוכנה!
אתה יודע, לורה ממנה על ארוחת-הערב!
תגיד לה שהילדים הרעבים מחכים לה.
(אל ג'ים)

ההתודעת ללורה?

ג'ים

היא —

אמא נדה

היא פתחה לכם? טוב, ובכן התודעתם!

אין זה דבר מצוי שנערה מתוקה ויפה כמו לורה
תדע פרק גם בהליכות תבית! אך לורה היא, תודת
לאל, לא רק יפה אלא גם עקרת-בית. לא כן אני.
מעולם לא הייתי בקיאה בענינים אלו. כלל וכלל לא.
מימי לא עשיתי דבר חוץ ממאכלי צפרים. כמובן,
בדרום יש לנו משרתים בשפע. הכל היה — ואיננו
עוד. אין זכר לחיים של חן ונועם! חלפו ואינם! לא
הייתי מוכנה למה שזימן לי הגורל. כל רואי-פני היו
בניהם של גוסעים ובדרך הטבע חשבת כי אנשא
לאחד מהם ואגדל דור באחווה גדולה עם משרתים
רבים. אך רבות מתשבות בלב אשה — ועצת הגבר
היא תקום! — אם לשנות מעט מן הנוסח המקובל —
לא נישאתי לנועם! — נישאתי לאדם שעבד בחברת
טלפון! — זה האביר המחייך שם! (מצביעה על הת'
מונה) איש-טלפון שהתאהב — במרחקים גדולים! —
עכשיו הוא משוטט בארץ ואינני יודעת אפילו היכן!

— אך מה אני מגבבת דברים על צרותי?

ספר לי על שלך — מקוה אני שאין לך דבר מעין

זה! תום?

תום (חוזר)

כן, אמא?

תום

שלמתי מס חבר במקום לשלם בעד החשמל.

ג'ים

תצטער על כך בשעה שיסגרו את החשמל.

תום

אני לא אהיה כאן.

ג'ים

מה בדבר אמך?

תום

אני כמו אבי. ממור בן ממור! אתה רואה את
גיוחוכו? והוא יצא ולא חזר זה שש-עשרה שנה!

ג'ים

אתה רק מדבר, פטפטן שכמותך. מה דעת אמך
על זה?

תום

שש —? — הגה אמי באה! אמא איננה יודעת
דבר מתכונותי.

אמא נדה

(נכנסת בעד הילאות)

איפה כולכם?

תום

במרפסת, אמא.

(הם מתחילים להכנס פנימה. היא חולכת
לקראתם. תום ניכר בו שהוא נדהם למראה.
אפילו ג'ים מסבל בעיניו. זו לו היכרות
ראשונה עם עליצות של נערה מהדרום ולמרות
שעוריה הערב בחכמת-הנאום הוא אינו מוצא
ידיו ורגליו לנוכח ההשתפכות הבלתי צפויה
של קסם חברתי.)

(ג'ים מנסה לומר דבר וחצי-דבר, אך שטף
צחוקה ושיחתה העליזים של אמא נדה גורר
פ. תום נבוך, אך ג'ים, לאחר זעזוע ראשון,
מגיב בחמימות רבה. גיוחוכים וצחוק. לא יצאה
שעה קלה והוא שבור.)

אמא נדה

(מחייכת בגינזור, מנענעת תלתליה הנערותיים).

כן, ובכן זהו מר ארקונור. כל הקדמה למותר.
בני סיפר לי בליכך הרבה עליך. סוף סוף אמרתי לו.
תום — אל רחום! — מדוע לא תביא תכשיט זה
לארוחת-הערב? ברצוני להכיר בחור נאה זה מבית-
המסחר — ולא לשמוע את תחילתו מפיד!
אינני יודעת מדוע בני קריר בליכך — אין זה
ממנהגי הדרום.

הבה נשב — ונדמה לי שמעט יותר אורח לא יזיק
לנו כאן! תום, תניח את הדלת פתוחה. הרגשתי
משבירוח נעים לפני רגע. לאן נעלם?

ממם, כבר הם בליכך! ועוד לא נכנס הקיץ.
כשיבוא הקיץ ממש — נישרף.

והנה יש לנו — יש לנו הערב ארוחה קלה מאד.

אמאנדה

מה זה? גשם? גשם קריר וטוב יורד!
(נותנת באורה מבט נמחד)
הושבת אני — שנוכל לברך — עכשיו...
תום, יקירי — אתה תברך!
תום

אות...

על אלה ועל כל חסדיך הרבים — — —
(מרכינים ראשיהם. אמאנדה נותנת בנגיחה
מבט עצבני בג'ים. לורה, שרועה על הסר
סה, קופצת ידה לשפתיה, כדי לעצור יבבה
רועדת).

הי שם ה' מבורך —
(התמונה עוממת)

תמונה ז'

כעבור חצי שעה. ארוחת הערב מסתיימת במעלה
הבימה המוסתר וילאות סגורים.
בעלות המסך לורה עדיין מכורבלת על הספה,
רגליה מקופלות תחתיה, ראשה נט על כר כתול חיוור,
עיניה פקוחות לרווחה. מגורת הרצפה החדשה על
גולתה ממשי ורוד מאירה את פניה באור רך. יאה,
כשהיא מבליטה את היופי השבירי, שלא מעלמא הדין,
הנעלם בדרך כלל מעין רואים, מלמול גשם מתמיד,
אך הוא פוחת ופוסק תיכף לאחר תחלת התמונה.
האור מבחוץ נעשה חיוור ונהיר כשהלבנה מפציעה.
רגע לאחר עלות המסך, האור בשני התדרים מתב-
הב וככה.

ג'ים

הי, מר דינור!

(אמאנדה צוחקת בעצבנות)

אמאנדה

איפה היה משה רבנו בשעת שכבה האור? הא-הא.
יודע אתה את התשובה, מר אריקונור?

ג'ים

לא, גברתי. מה התשובה?

אמאנדה

בחושך!

(ג'ים צוחק מתוך הערכה)

ישב כל אחד במנוחה, אני אדליק את הנרות. מזל
שהם על השולחן, לא כן? איפה גפרור? מי מכס,
רבותי, ימציא לנו גפרור?

ג'ים

הנה.

אמאנדה

חודה, אדוני.

ג'ים

על לא דבר, גברתי!

אמאנדה

האם ארוחת הערב מוכנה?
תום

נדמה לי שארוחת הערב על השולחן.

אמאנדה

תן לי להציץ — (היא קמה בחן ומציצה בעד הויר
לאות) אה, נחמד! אך איפה אחותך?

תום

לורה אינה מרגישה בטוב ואומרת כי מוטב שלא
תבוא לשולחן.

אמאנדה

מה? — שטויות! לורה? אה, לורה!

לורה

(מתוך לבימה, בקול רפה)

כן, אמא.

אמאנדה

את מוכרחה לבוא אל השולחן, לא גושב עד
שתבואי אל השולחן!
הכנס, בבקשה, מר אריקונור, אתה תשב שם,
ואני —

לורה? לורה וינגפילד!

את מעכבת אותנו, חמדתי! לא נוכל לברך עד
שתבואי לשולחן!

(הדלת האחורית נפתחת ברשיון ולורה נכ-
נסת. היא נראית חלשה מאד, שפתיה רועדות,
ועיניה קרועות ותוהות. היא נעה באי-בטחון
לשולחן).

(בחוץ סערת קיץ באה כחתף, והילאות בחלד-
נות מרפרפים סנימה ובהלל נהימה עצובה
ודמדומים כחולים עמוקים).

(לורה כושלת פתאום — נאותה בכסא בני-
הימה רפה).

תום

לורה!

אמאנדה

לורה!

(רעם מרעים)

(ביאוש) אבל, לורה, הרי את חולה באמת,
חמדתי! תום, עזור לאחותך לעבור לטרקלין, יקירי!
שבי בטרקלין, לורה — תנוחי על הספה.
(אל האורח)

עמדה אצל הכירה החמה והחום הביא אותה לידי
בחילה! — אמרתי לה כי חם יותר מדי הערב,
אבל —

(תום חוזר ונכנס. לורה על הספה)

התוטב ללורה?

תום

כן.

אמאנדה

הניצרה נשרפה בודאי. מר אריקונור, יודע אתה
להבחין בניצרה שרופה? אני יודעת אני שאינני יודעת
ותום הוא לא יצילת גמור בעסקי סכניקה.
(צליל. קמים. הקולות מרתיעים והולכים למטבח)
אות. הוזהר-נא. בבקשה ממך. שלא תכשל במשהו.
חלילה לאורחנו הצעיר לשבור את מפרקתו. לא
יעשה כן במקומנו, הרהרת!

ג'ים

הרהרת!

היכן ארגו החשמל?

אמאנדה

כאן סמוך לכיתה. התוכל לראות משהו?

ג'ים

רבע אחד.

אמאנדה

החשמל דבר מסתורי כל כך. לא כן? האם בנימין
פרנקלין הוא שקשר מפתח לעניסון. האין זאת? אנחנו
חיים בעולם מלא סודות. לא כן? יש אומרים שהמדע
מאיר את כל המסתורין לפנינו. לדעתי הוא רק יוצר
מסתורין חדשים!
מצאת את הפגם?

ג'ים

לא. גברתי. כל ניצרה וניצרה בסדר גמור עד
כמה שאני רואת.

אמאנדה

תום!

תום

כן, אמא?

אמאנדה

חשבון החשמל שנתתי לך לפני כמה ימים, זה
שקיבלנו עליו הודעות אדומות — הלא אמרתי לך —
תום

אות. — כן.

אמאנדה

לא שכתת לשלם את החשבון במקרה?

תום

אות, אני —

אמאנדה

לא שילמת! הייתי צריכה לדעת זאת!

ג'ים

שקספיר בודאי כתב שיר על החשבון. מרת
וינגסילד.

אמאנדה

מדוע נשתיתי לסמוך עליו בענין זה? בימינו
אלה הרשלנות עולה ביקר רב.

ג'ים

אפשר שהשיר יזכה בפרס של עשרה דולרים.

אמאנדה

עכשיו אין לנו ברירה אלא לבלות את שארית
הערב במאה התשע-עשרה. לפני שמר אדיסון המציא
את העששית!

ג'ים

אור הנר הוא האור החביב עלי ביותר!

אמאנדה

סימן שרומנטיקן אתה! אך אין בזה משום כפרה
לתום.

מילא, לפתות גמרנו את ארוחת-הערב. חברת
החשמל התנהגה באדיבות שנתנה לנו לגמור את
ארוחת-הערב לפני שהטילה אותנו לתוך תושך-מצרים.
לא כן, מר אריקונור?

ג'ים

הרהרת!

אמאנדה

תום. כעונש על רשלנותך תעזור לי להדיח את הכלים.

ג'ים

הרשיני לעזור לך.

אמאנדה

לא ולא!

ג'ים

סוף-סוף הלא אצלח למשהו.

אמאנדה

תצלח למשהו? (נעמיתה רפסודית) אתה? מר
אריקונור, שום אדם, שום אדם לא בידר את
דעתי זה שנים — כמוך!

ג'ים

אה, מה, מרת וינגסילד!

אמאנדה

אינני מגנימה, אף לא כחוש השערה! אבל הבת
לבדה — לבדה. אתה לך ושב עמה בטרקלין!
אתן לך מנורה עתיקה נחמדה זו שהיתה עומדת
על המזבח בכנסית המרגוע השמימי. כשנשרפה הכנר
סיה נמסה קצת וצורתה נפגמה. הכומר ג'ונס השחור
היה באמצע דרשתו בשעת מעשה ורמז כי הכנסיה
נחרבה משום שאנשי הכנסיה הבישוּפית היו מסדרים
נשפי קלפים.

ג'ים

תה-תה.

אמאנדה

ושמא תוכל להשפיע על הבת לשתות מעט יין?
דומני כי הדבר ייטיב לה! התוכל לשאת את שני
הדברים ביחד?
(לורה מתישבת בעצבנות עם כניסתו).

ג'ים

הלו, לורה.

לורה

(בקול רפה)

הלו. (מסחרת גרונה).

ג'ים

איך את מרגישה עכשיו? הוטב לך?

לורה

כן, כן, תודה.

ג'ים

זה בשבילך, מעט יין.

(מגיש לה מתוך אבירות מודגשת).

לורה

תודה.

ג'ים

שתי — אך אל תשתכרי!

(צוחק בלבביות. לורה נוטלת הכוס באי-

בטיחות; צוחקת בבישנות).

איפה להעמיד את הנרות?

לורה

אותה — אותה, באיזה מקום שהוא...

ג'ים

אולי פה על הרצפה? איכפת לך?

לורה

לא.

ג'ים

אפרוש עתון בשביל לקלוט את נספי החלב, אני

אוהב לשבת על הרצפה. לא איכפת לך?

לורה

אוה, לא.

ג'ים

אולי תתני לי כר?

לורה

מה?

ג'ים

כר?

לורה

אוה... (נותנת לו כר במהירות).

ג'ים

נא? אין את אוהבת לשבת על הרצפה?

לורה

אותה — כן.

ג'ים

מדוע לא תשב, איפוא?

לורה

אני — אשב.

ג'ים

קחי לך כר!

(לורה עושה כן, יושבת מעבר לנברשת.

ג'ים משכל רגליו ומחייך היך מלבב

לקראתה).

כמעט שאיני יכול לראות אותך כשאת יושבת שם.

לורה

אני יכולה — לראות אותך.

ג'ים

אני יודע, אך אין זה הוגן, כי אני בעיגול האור.

(לורה מקרבת את הכר שלה). טוב! עכשיו אני יכול

לראות אותך! נוח לך?

לורה

כן.

ג'ים

וגם לי. נוח כמו לאפריז! רוצה במסטיקה?

לורה

לא, תודה.

ג'ים

ואני לא אמצע עונג מנפשי, אם לא איכפת לך.

(מפתח את העטיפה מהורהר ומרים איתה כנגדו).

שערי בנפשך איזה הון עשה אותו בחור שהמציא את

החתיכה הראשונה של מסטיקה. נפלא, לא כן?

הבנין של ריגלי הוא אחד משכונת-ההמדה של

שיקאגו. ראיתי אותו לפני שנתיים בקיץ כשנסעתי

לתערוכת שיקאגו. היית שם?

לורה

לא, לא הייתי.

ג'ים

זאת היתה תערוכה נפלאה. מה שעשה עלי רושם

כביר ביותר היה אולם המדע. היית יכולה לצייר לך

שם מה יהיו פני העתיד באמריקה. נפלא עוד יותר

מן ההוות. (הפסקה. מחייך לעומתה) אחיך אמר לי

שאת בישנית. אמת הדבר, לורה?

לורה

אני — אינני יודעת.

ג'ים

חושב אני שאת נערה מן הטיפוס הישן. מילא,

לפי דעתי הרי זה טיפוס טוב מאד. מקרה אני שאין

את רואה אותי כנוהג חירות יותר מדי?

לורה

(בחפזון, במבוכה)

חושבת אני שאקח חתיכת מסטיקה, אם — לא

איכפת לך. (מסחרת גרונה) מר אריקסון, העדיין אתה

שר?

ג'ים

שר? אני?

לורה

כן, זוכרת אני איזה קול יפה היה לך.

ג'ים

מתי שמעת אותי שר?
(קול מעבר לבימה בשעת הפסקה)

קול

(מעבר לבימה)

הרוח נשב וישוב!

אשוט וגם אסוב!

אני לדודי

והשוט בידי —

הלאה מאלף מיליון!

ג'ים

אמרת ששמעת אותי שר?

לורה

אוף, כן! לעתים קרובות... אני — משערת —
שאינך זוכר אותי — בכלל?

ג'ים

(מחייך בפקפוק)

ידעת את, חושב אני שראיתי אותך קודם. הדבר
עלה בדעתי ברגע שפתחת את הדלת. נדמה היה לי
שעוד מעט ואזכור את שמך. אך השם שעמדתי לקרוא
לך — לא היה שם כמעט! וכך עצרתי בי לפני
שביטאתי אותה.

לורה

חבצלת השרון?

ג'ים

(קופץ, מגחך)

חבצלת השרון! — אל אלהים, כן — חבצלת
השרון! השם הזה היה על קצת לשוני ברגע שפתחת
את הדלת!

מזור הדבר איך הזכרון מתקלס כך לעתים! לא
קשרתי אותך בגימנסיה משום מה.

זהו הדבר — בגימנסיה היה הדבר. לא ידעתי
אפילו שאת אחותו של שקספיר!
אל אלהים, צר לי.

לורה

לא קיויתי שתזכור. הן — כמעט שלא הכרת
אותי!

ג'ים

מדוע לא אמרת משהו, איטוא?

לורה

(בלי נשימה)

לא ידעתי מה לומר, הייתי — מופתעת יותר מדי!

ג'ים

האם לא היה לנו איזה שיעור משותף?

לורה

כן, היה לנו.

ג'ים

איזה שיעור?

לורה

בזמרה — מקהלה!

ג'ים

אוף!

לורה

ישבתי ממולך באולם.

ג'ים

אות.

לורה

ביום שני, רביעי וששי.

ג'ים

עכשיו אני זוכר — את היית מאחרת לבוא תמיד.

לורה

קשה היה לי לעלות במדרגות. הייתה לי אהבת
רצועה על רגלי — והיא הייתה דופקת רעושה רעש!

ג'ים

לא שמעתי כל דפיקה.

לורה

(נרתעת מכאב לזכר הדבר)

באזני היה זה — כמו רעם!

ג'ים

כן, כך, כך. לא השגחתי בזה כלל.

לורה

והכל כבר ישבו לפני שנכנסתי. היה עלי לעבור
על פני כל הקהל. מושבי היה בספסל האחרון. היה
עלי לעבור בטרטור לעיני כל הנאספים... רוחח לי
תמיד בשעה שהתחילת הזמרה.

ג'ים

עד כמה שאני זוכר, היית מתבודדת — פורשת מן
הציבור.

לורה

אני — אני — לא היה לי מזל — לא קניתי חברים.

ג'ים

איני יודע מדוע.

לורה

ובכן, התחלתי בסימן לא־טוב —

ג'ים

את מתכוונת לזה, שאת —

לורה

כן, הדבר — כאילו עמד ביני ובין —

ג'ים

אסור היה לך להשלים! —

לורה

ידעת אני, אך עשיתי זאת, ו—

לורה
(משפילה מבטה)
כן.
ג'ים
מדוע?
לורה
אני — רציתי לבקש ממך — לחתום על הפרוגרמה.
ג'ים
מדוע לא ביקשת ממני?
לורה
תמיד היית מוקף ידידיך ולא היתה לי הזדמנות.
ג'ים
היית צריכה פשוט —
לורה
אני חשבתי שאולי תחשוב כי אני —
ג'ים
חשבת שאולי אחשוב כי את — מה?
לורה
אוה —
ג'ים
הגבירות שמו עלי מצור בימים ההם.
לורה
היית מקובל מאד...
ג'ים
אוה, כן —
לורה
היתה לך גישה של ידידות —
ג'ים
פינקו אותי בבית־הספר.
לורה
הכל — חיבבו אותך, ג'ים.
ג'ים
ואת בכללם?
לורה
אני — כן, אני — גם כן (סוגרת ברוך את הספר שבתיקתה).
ג'ים
כן, כך! — תני לי את התכנית ההיא, לורה. (גר תנת לו. חותם בסלסול). הרי לך — טוב במאותר מלעולם לא!
לורה
אוה, אני — איזו — תפתעה!
ג'ים
חתימתי אינה שוה הרבה עכשיו.
אבל באחד הימים — אולי — יעלה ערכה!
אכזבה היא דבר אחד ויאוש הוא דבר אחר. אני נכון לא מיואש.

ג'ים
היית בישנית עם בני אדם!
לורה
נסיתי שלא להיות כך אך לא יכולתי —
ג'ים
להתגבר על זאת?
לורה
לא, מעולם — לא יכולתי!
ג'ים
הדבר הזה, בישנות, אפשר לעקור אותו בהדרגה.
לורה
(בעצבות)
כן — משערת אני שהדבר —
ג'ים
דורש זמן!
לורה
כן —
ג'ים
האנשים אינם גוראים כל כך כשמכירים אותם. זאת עליך לזכור! וכל אדם יש לו בעיות משלו, לא רק את, אך כמעט כל אדם יש לו איזה בעיות.
חושבת את על עצמך כאילו היו רק לך לבדך בעיות, כאילו היית רק את היחידה בעולם שנכונה במשהו, אך הביטי סביבך ותראי הרבה אנשים נכזבים ממש כמוך. למשל, כשהייתי בגימנסיה קויתי שבזמן הזה, כעבור שש שנים, כבר אירחיק ללכת משהרחקתי עד כה — זוכרת את את הבקורת הנפלאה שהיתה עלי ב„הלפיד“?
לורה
כן!
(קמה ועוברת לשולחן)
ג'ים
שם היה כתוב שאצליה בכל אשר אפנה! (לורה חוזרת כשהשתונן בידה) אל אלהים! הלפיד! (הוא מקבלו בדחילו. מתחילים מעליו בהתפלאות הדדית. לורה קורסת לידו והם מתחילים לדסוף בו. בישנות לורה נמסה בחמימותו).
ג'ים
שמעת אותי ב„שודדים“ של פנזאנס?
לורה
בכל שלוש ההצגות!
ג'ים
לא!
לורה
כן!
ג'ים
כל שלוש ההצגות?

לא שמעו) מה עשית מומן שגמרת את בית־הספר,
לורה?

לורה

לא עשיתי שום דבר מיוחד.

ג'ים

מן הסתם עשית משהו במשך שש שנים אלו.

לורה

כן.

ג'ים

ובכן, כדומה למשל?

לורה

נכנסתי לקורס בבית־הספר למסחר —

ג'ים

איך עלה הדבר?

לורה

לא כל כך יפה — הייתי צריכה להסתלק —

הדבר גרם לי הפרעות בעיכול —

(ג'ים צוחק רבות)

ג'ים

מה את עושה עכשיו?

לורה

אינני עושה שום דבר — מיוחד. הו, אל גא תחשוב

שאני יושבת בטלה ואינני עושה כלום! אוסף הזכר

כית שלי דורש חלק הגון מומני. זוכית הוא דבר

הדורש טיפול רב.

ג'ים

מה אמרת — על דבר זוכית?

לורה

האוסף אמרתי — יש לי אוסף — (מסחרת גרונה

ומפנה ראשה, בבישנות יתרה).

ג'ים

יודעת את מה בעיני חסרונך?

כן — זה חסרונך, לדעתי. חוסר בטחון עצמי. אין

את מאמינה בעצמך במידה מספקת. אני מבסס עובדה

זו על כמה הצרות שלך ועל הסתכלותי. למשל

אותה דפיקה שחשבת כי היתה נוראה כל כך בבית־

הספר. אמרת שפחדת אפילו להכנס לכיתה. מבינה

את מה עשית? עזבת את בית־הספר בגלל דבר

שבמידה שאני יודע כמעט לא היה קיים! רק פגימה

גופנית קלה. שאינה ניכרת כמעט! אך הדמיון מגדיל

אותה פי אלף!

יודעת את מה עצתי הנאמנת לך? חשבי על עצמך

כצולה על אחרים במשהו!

לורה

במה, למשל?

ג'ים

אל אלהים, לורה! שאי עיניך והביטי סביבך.

אני בן עשרים ושלוש היום.

בת כמה את?

לורה

אהיה בת עשרים וארבע ביוני.

ג'ים

אין זו זקנה מופלגת עדיין!

לורה

לא, אבל —

ג'ים

את גמרת את הגימנסיה?

לורה

לא חורתי.

ג'ים

את רוצה לומר שעזבת באמצע?

לורה

היו לי ציונים רעים בבחינות הסופיות.

(היא קמה ומחזירה את הספר והתכנית למקר

מס. קולה מאומץ)

ומה שלומה של — אמילי מייזנבאך?

ג'ים

אוה, ראש־כרוב זה!

לורה

מדוע קראת לה שם זה?

ג'ים

משום שהיתה ראש־כרוב.

לורה

אין אתה — יוצא עמה עוד?

ג'ים

איני רואה אותה בכלל.

לורה

במחור החברתי היה כתוב שאתם מאורשים.

ג'ים

אני יודע — אבל הדבר לא עשה עלי רושם —

אותה תעמולה!

לורה

זו לא היתה — אמת?

ג'ים

רק לפי דעתה האופטימיסטית של אמילי.

לורה

אוה —

(ג'ים מציג סיגריה ונשען לאחוריו בעצלות על

מרפקיו כשהוא מחייך לעומת לורה בחמימות.

היא שווה ליד השולחן ומחפכת בידיה כלי

זכוכית כדי לכסות על חמון רגשותיה).

ג'ים

(לאחר כמה מציצות מתנחררות בסיגריה)

מה עשית מגמר בית־הספר ועד היום? (דומה כאילו

ג'ים
 כפתור ופרת.
 לורה
 חושבת אני שלא תוכל להימלט מכפות-רגלי!
 ג'ים
 במה נתערב?
 (מביא אותה לידי תנועה)
 לורה
 אלי, כן, צדקת!
 ג'ים
 שכחי עצמך עכשיו, לורה, רק שכחי עצמך!
 לורה
 אני —
 ג'ים
 בואי!
 לורה
 אני מבסת!
 ג'ים
 לא בקשיות — הקלות היא העיקר!
 לורה
 אני יודעת, אבל אני —
 ג'ים
 אל תקשי את הגב כליכך! הנה, כך הרבה יותר טוב.
 לורה
 באמת?
 ג'ים
 הרבה, הרבה יותר טוב!
 (הוא מטלטל אותה על פני החדר בואלס כבד)
 לורה
 אל אלהים!
 ג'ים
 תאיהא!
 לורה
 אוה, אל רחום!
 ג'ים
 תאיהא-הא!
 (פתאום נתקלים בשולחן, ג'ים נעצר)
 במה נתקלנו?
 לורה
 בשולחן.
 ג'ים
 האם נפל משהו? אני חושב —
 לורה
 כן.
 ג'ים
 אני מקוה שלא היה זה סוס הזכוכית הקטן עם הקרן!

היכן עלי לשים אותו?
 לורה
 הנח אותו על השולחן, כולם אוהבים שינוי מקום לפעמים!
 ג'ים
 (מתמחת)
 כך, כך, כך, כך —
 ראי מה גדול הצל שלי כשאני מתמחת!
 לורה
 אות, אוה, כן — הוא משתרע על פני כל התקרה!
 ג'ים
 (עובר לדלת)
 דומני שהגשם ססך. (פותח את דלת פתח-החירות)
 מאין באה המסיקה?
 לורה
 מאולם הריקודים „עדן“ ממול ביתנו.
 ג'ים
 אולי נאבק מעט את השטיח, מיס וינגפילד?
 לורה
 אוה, אני —
 ג'ים
 או שכבר תפוסה את? תני לי להציץ בתכנית שלך. (תופס כרטיס דמיוני) אוה, כל הריקודים תפוסים כבר! אין לי ברירה אלא למחוק אחדים (נגינת ואלס: „לא גולונדרינה“), אוה, ואלס!
 (עושה כמה מעוגים רחבים לבדו ואחר מושיט זרוער תיו לקראת לורה)
 לורה
 (באין נשימה)
 אינני — יודעת לרקוד!
 ג'ים
 בואי, תנסי!
 לורה
 אוה, אבל אני אדרוך על רגליך!
 ג'ים
 אינני עשוי מזכוכית.
 לורה
 איך — איך — מתחילים?
 ג'ים
 הניחי לי את הדבר, הושיטי זרועותיך כלשהן.
 לורה
 כך?
 ג'ים
 מעט יותר גבוה, נכון, עכשיו — אל תהיי גוקשה, זה העיקר, רק לנהוג בקלות —
 לורה
 (צוחקת באין נשימה)
 קשה לנהוג אחרת.

האם אמר לך פעם משהו כי את יסה?
(הפסקה. מוסיקה)

(לורה נושאת עיניה לאט, בתמהון, ומנענעת בראשה)

ובכן, את יסה! יופי שונה ונבדל מאחרים.

ונחמדה עוד יותר בשל התבדל הזה.
(קולו נעשה נמוך וצר כלשהו, לורה מביטה הצדה, מתעלפת כמעט מחידוש רגשותיה)

מי יתן והיית אחותי. הייתי מלמד אותך קצת בטחון בעצמך. אנשים יוצא־דופן אינם כאחרים, אך להיות יוצא־דופן אין בזה משום בושה. משום שהאנשים האחרים, סוף־סוף אינם נפלאים כל כך. הם — מאה פי אלף. ואת אחד כסול אחד! הם אצים ומתרוצצים ברחבי תבל. את נשארת כאן. הם שוטים כמו — עשבים שוטים, אבל — את — את פשוט — חבל על השרון! הנך — יסה!

(המוסיקה משתנה)

לורה

מאיזו בחינה אני יסה?

ג'ים

מכל הבחינות — האמיני לי עיניך — שערותיך יפות! ידך יפות הן!

(תופס את ידה)

חושבת את שאני מטפס מלים משום שאני מחמו לארוחת־הערב ועלי להתנהג באדיבות ובתן. אות, אמנם הייתי יכול לעשות כך! הייתי יכול להעמיד פנים ולומר הרבה דברים שאין לבי שלם עמם. אך הפעם לבי שלם. דברי כנים. במקרה שמתי לב לאי הבטחון שלך, זה שמונע אותך מהתהלך בקלות עם בני־אדם. משהו צריך לנטוע בך בטחון עצמי ולעשות אותך גאה ולא בישנית והפרכת עורף — ומתאדמת — צריך משהו ל — ל —

צריך משהו — לנשק אותך, לורה!

(ידו מחליקה ועולה בזרועה אל כתפה)

(המוסיקה עולה ברעש)

(פתאום הוא מסובבה ונושקת על שפתיה)

(בחלצו אותה, לורה שוקעת על הספה במבט זוהר, ונדחם)

(ג'ים נרתע ומפשפש בכיסו אחר סיגריה)

גולם שכמותי!

(הוא מצית סיגריתו, נמנע ממבטה)

(צליל צחוק של נערה מסי אסאנדוה מגיע מן המטבח)

(לורה מרימה לאט ופותחת את ידה, זו מכילה את יצור הזכוכית הקטן והשובר, היא מביטה בו ברכות ומבוכה).

גולם שכמותי!

לא הייתי צריך לעשות זאת —

דבר זה היה מחוץ לתכנית! אין את מעשנת, מה?

לורה

כן.

ג'ים

או, או, נשבר!

לורה

עכשיו דומה הוא ליתר הסוסים.

ג'ים

הוא איבד את —

לורה

הקרן!

אין בכך כלום. אפשר סימן ברכה הוא, מי יודע.

ג'ים

את לא תסלחי לי לעולם. הרי זה היה החביב עליך מכולם.

לורה

אין לי מול בילד־ששועים.

אין זו טרגדיה, ג'ים. זכוכית נשברת בנקל. כמה שחיה. התעבורה ברחוב מנענעת את האצטבות ודברים נופלים.

ג'ים

ובכל זאת מצטער אני מאד שגרמתי לכך.

לורה

(מחייכת)

אני פשוט אתאר לעצמי שהיה לו ניתוח. הסירו לו את הקרן כדי שירגיש עצמו פתוח — יוצא־דופן!

(שניהם צוחקים)

עכשיו ירגיש עצמו מקורב יותר ליתר הסוסים, לאלה שאין להם קרנים...

ג'ים

האהא, זה מצחיק מאד!

(פתאום נעשה רציני)

אני שמח לראות שיש לך חוש הומור.

יודעת את — את — כן — את שונה מאד!

שונה להפליא מכל שאר המכרים שלי!

(קולו נעשה רך ומתסס מתוך רגש של אמת)

איכפת לך אם אני אומר לך זאת?

(לורה מביטת עד לאין ניב)

כוונתי טובה...

(לורה מנענעת ראשה בבישנות, מביטה הצדה)

את מביאה אותי לידי הרגשה, כאילו — אני יודע איך לבטא זאת!

בדרך כלל אני מצליח לבטא דברים, אבל —

הרי זה משהו שאני יודע איך לאמרו!

(לורה נוגעת בצווארה ומטהרת אותו — מהפכת את הראם השבור בידיה)

(ביתר רכות)

האהבה היא משהו — המשנה את פני העולם,

לורה!

(הסערה שוככת מעט ולורה נשענת לאחור)

ריה. הוא חוזר ומשגיח בה).

יצא כך שדורות של בטי חלתה. היא קבלה מיברק ונסעה אליה. והנה הייתי פנוי — בשעה שתומין אותי תום לארוחת-הערב — קבלתי כמובן את ההזמנה; בלי לדעת — שהוא — שאני — (נעצר בכבדות)

הו — אמנם גילם אני!

(צווח על הספה)

(כנרות הקדושים במזבח פניה של לורה

כובו. ארשת של שממון ובדידות בלי קץ)

(ג'ים מביט בה באישלוח).

אילו רק אמרת משהו, לורה.

(היא גושכת שפחה שהיתה רועדת ואחר

מחייכת באומץ. היא פותחת את ידה ובה חפץ

הזכוכית השבור. אחר היא נוטלת בעדינות את

ידו ומרימה אותה כדי גובה ידה. בזהירות

שמה את הראם בכף ידו, וסוגרת אצבעותיה

עליה)

למה את — עושה זאת? את נותנת לי אותו

במתנה? — את הסוס שלך, לורה? (מנענעת ראשה

לאות הן) למה?

לורה

למזכרת...

(קמה בלי יציבות וגוחנת ליד הגרמפון.

לכוננו)

(ברגע זה אמא נדה חוזרת ונכנסת בעליצות

אל החדר הקדמי. נושאת קנקן זכוכית עתיקי

סגנון ובו פוש פירות וצלחת רקיקים. לצלחת

צולי זהב ופרגים מצוירים בה).

אמא נדה

כך, כך, כך! האין האויר נפלא אחרי הגשם?

ילדים, הבאתי לכם משהו משיב-נפש...

מה זה, לורה? את נראית רצינית כל כך!

ג'ים

היתה לנו שיתא רצינית.

אמא נדה

טוב! עכשיו אתם מיטיבים להכיר זה את זה.

ג'ים

הא — הא! כן.

אמא נדה

אתם הצעירים בני הדור החדש רציניים אתם הרבה

יותר מבני דורי. בנערוי הייתי עליון כל כך!

ג'ים

לא השתנית, מרת וינגפילד.

אמא נדה

הלילה הידשתי בעורי! העליצות שבמסיבתנו, מר

אורקנור!

(נושאת עיניה, מחייכת, ואינה שומעת את השאלה)

(הוא יושב לידה בזחירות כלשהי. היא מביטה

בו בלי אומר — ממתינה)

(הוא משתעל לשם נימוס וזו מעט הצדה

כשהוא שוקל את המצב ומבהין ברגשותיה.

הבחנה עמומה, מתוך מבוכה)

(תזתב מינתה בפיו. בולע ומחליט לומר מה

שבלבו. מדבר לאט ובזהירות)

(ברכות)

לורה, יודעת את, אילו היתה לי אחות כמוד, הייתי

נוהג גם אני כמו תום. הייתי מזמין בחורים — ומציג

אותך לפניהם. בחורים הגונים — העשויים — להעריך

אותך.

אלא ש — זה הדבר — הוא שגה בנוגע אלי.

אפשר שאיני צריך להגיד זאת כלל. אפשר שלא

זאת היתה הכוונה בשעה שהומינו אותי. אבל אם

זאת היתה הכוונה?

אין בכך שום פגם. הצדה היא שאני — אין

ביכולתי — לעשות את הדבר הנכון.

איני יכול לבקש ממך את מספר הטלפון ולומר

שאטלפן.

איני יכול לצלצל בשבוע הבא ולבקש — ראיין.

חשבתי שמוטב לי לבאר את המצב — כדי שלא

תבואי לידי טעות — וכדי שלא אפגע ברגשותיך...

(הפסקה)

(לאט, לאט מאד, מבטה של לורה משתנה,

עיניה חוזרות לאט מעיניו אל החפץ בכף-ידה)

(אמא נדה חוזרת ומשמיעה צחוק עליו במטבחה)

לורה (בקול רפה)

אהה — לא — תבוא — עוד פעם?

ג'ים

לא, לורה, איני יכול.

(הוא קם מהספה)

כפי שהתחלתי לבאר, אני אסור ברהטים.

לורה. — יש לי נערה קבועה.

אני יוצא בקביעות עם נערה ששמה בטי, גם

היא נערה יושבת-בית כמון, וקתולית, וגם אירית,

ומהרבה בחינות — אנו זוג נאה.

פגשתי בה בקיץ שעבר בשעת טיול בספינה

„מאג'סטיק" על הנהר לאלטון.

ובכן — מן הרגע הראשון — היתה זו — אהבה!

(לורה מתנודדת קל ותופסת במסעד הספה.

הוא אינו משגיח בדבר, אפוף היותו המרוצה).

בכוח האהבה כאילו נוצרתי מחדש!

(לורה נשענת קדימה באופן גוקשה, אחזת

במסעד הספה, נאבכת בגלוי עם הסערה

שבקרבה. אך ג'ים אינו יודע ואינו רואה,

ממרחקיו)

כוחה של האהבה הוא עצום!

(מסלסלת ראשה בגל צחוק. מתיזה לימונד)

ג'ים

הנה — תני לי —

אמאנדה

(מורידה את הקנקן)

הנה כך. גיליתי שיש לנו קצת דובדבנים
מאראשינו. שמתי אותם בקנקן כמו שהם על עסיסה!

ג'ים

לא היית צריכה לטרוח כל כך, מרת וינגפילד.

אמאנדה

לטרוח, לטרוח? הלא אני נהנית הנאת עצומה!
כלום לא שמעת איך אני משתפכת בקילוסים במטבח?
היין שאניך בערו! אמרתי לתום שאני מתרעמת
עליו על ששמר אותך לעצמו זמן רב כל כך! היה
עליו להביא אלי מזון, מזון! עכשיו שמצאת את
הדרך אלינו, רוצה אני שתהיה אורח קבוע אצלנו!
לא רק אורח לעת מצוא.

אווה, רואה אני שעתידים אנו להתענג ולהשתעשע
יחד הרבה!

רואה אני בחוש!

מממ, שאפו נא את האויר הזה! רענן כל כך,
והירח כל כך יפה!

אקפוץ לאחורי — יודעת אני היכן מקומי בשעת
שאנשים צעירים יש להם שיחה רצינית!

ג'ים

אווה, אל נא תלכי, מרת וינגפילד, הענין הוא זה
שאני מוכרח ללכת.

אמאנדה

ללכת, עכשיו? אך הלצה היא! הן רק תחילת
הערב היא, מר ארקונור!

ג'ים

כך הוא מצב הדברים, הלא תביני.

אמאנדה

רצונך לומר שאתה אדם עובד ועליך לשמור על
שעות של אדם עובד. נתן לך ללכת בשעה מוקדמת
הערב, אבל רק בתנאי שבסעם הבאה — תאחר לשבת.
מה הערב הנות לך ביותר? האין שבת הערב
הנות ביותר לאנשים עובדים?

ג'ים

יש לי שני שעוני-זמן, מרת וינגפילד, אחד בבוקר,
אחד בלילה!

אמאנדה

הרי אתה בחור בעל יומה! עובד אתה גם בלילה?

ג'ים

לא, גברתי, לא עובד, אלא — באטי!
(עובר במכוון לקחת מגבעתו. התזמורת באולם
הריקודים „עדן“ פותחת בואלס רך)

אמאנדה

באטי? באטי? מי זאת — באטי?
(בשמים נשמע קול נפץ מבשר רע)

ג'ים

אווה, רק נערה, נערה שאני יוצא עמה בקביעות!
(מתייך חיוך מצודד. האדמה פצתה פיה)

אמאנדה

(נושמת נשיפה ארוכה)

אווה, האם זה רומאנס רציני, מר ארקונור?

ג'ים

אנו עומדים להינשא ביום א', השני ביוני.

אמאנדה

אווה... מה יפה!

תום לא חזכיר שאתה מאורש.

ג'ים

בבית-המסחר עוד לא הוצאתי את המרצע מן השק.
יודעת את, גברתי, מה הבחורים הללו עושים
במקרים כאלו. קוראים לך רומיאו וכל מיני דיבורים
כאלה.

(שוהה ליד המראה לחבוש מגבעתו. מקמט את
השולים והכותרת בזהירות לתת להם גוון
של העזה).

ערב נפלא היה זה, מרת וינגפילד, משער אני כי
זהו מה שקוראים הכנסת-אורחים דרומית.

אמאנדה

אווה, דבר של מה בכך, באמת...

ג'ים

מקוה אני שאיני נראה לכם ככהול יותר מדי.
הבטחתי לבאטי כי אקבל אותה בתחנה, ועד שאצליח
להביא את המכונית הבלה שלי לשם, תגיע הרכבת
שלה, נשים אינן דעתן נוחה ביותר כשאתה נותן להן
לחכות.

אמאנדה

כן, יודעת אני — עריצות של נשים!
(מושיטה ידה)

ג'ים

שלום, מר ארקונור.
אני מברכת אותך במזל טוב — והצלחה —
ואושר! כל השלושה, וגם לורה! — לא כן, לורה?
לורה

כן!

ג'ים

(אוחז ידה)

היי שלום, לורה, אשמור על המזכרת מכל משמר.
ואל נא תשכחי את העצה הטובה שנתתי לך.
(מרים קולו כדי קריאת עליזה)

שלום, שקספיר!

ושוב, רב תודות, גבירות — לילה טוב!

(מגחך ונסוג בעליצות)

(אמאנדה, עודה עושה עויות באומץ-לב, סוגרת הדלת אחרי האורח. אחר תורת ופונה לתור בתבעה נבוכה. היא ולורה אינן מעיזות להביט זו בזו. לורה קורסת ליד הגרמופון לכוננו).

אמאנדה

(בקול רפה)

הענינים יש להם נטיה להסתיים סיום ביש. חושבת אני שלא כדאי לנגן בגרמופון.

כה, כה, כך —

האורח שלנו היה מאורש!

תום!

תום

(מאחור)

כן, אמא?

אמאנדה

בוא הנה לרגע. רוצה אני לספר לך משהו מצחיק מאד-מאד.

תום

(נכנס כשרקיק וכוס לימונדה ביד)

האם האורח הצעיר כבר הלך?

אמאנדה

האורח הצעיר הקדים להיפרד. התלוצצת בנו כותגן, תום!

תום

מה רצונך לומר?

אמאנדה

לא הזכרת שהוא מאורש.

תום

ג'ים? מאורש?

אמאנדה

זה עכשיו הודיע לנו.

תום

לכל הרוחות! לא ידעתי דבר.

אמאנדה

זה נראה משונה מאד.

תום

מה המשונה שבדבר?

אמאנדה

האם לא אמרת שהוא ידיך הטוב ביותר בבית המסחר?

תום

זה נכון, אך מנין היה לי לדעת?

אמאנדה

הרי זה משונה מאד שאינך יודע כי ידיך הטוב ביותר עומד להתחתן!

תום

המחסן הוא מקום העבודה שלי, ולא מקום שאני מקבל ידיעות על בני-אדם.

אמאנדה

אינך מקבל ידיעות ואינך יודע שום דבר בשום מקום! אתה חי בחלום, אתה מייצר חזיונות!

(הוא הולך לדלת)

לאן אתה הולך?

תום

אני הולך לראינוע.

אמאנדה

כה יאה, טאחר שעשית אותנו לצחוק. המאמצים, ההכנות, כל התוצאות! המנורה החדשה, המרבד, הבגדים בשביל לורה! כל זה למה? בשביל לשעשע חתן של נערה אחרת!

לך לראינוע, לך, אל חתן דעתך עלינו, אם עגונה, אחות לא-נשואה ובעלת-ימים ומחוסרת-עבודה! אל חתן לשום דבר שיפריע את הנאתך האגואיסטית! לך לך, לך — לראינוע!

תום

טוב ויפה, הולך אלך! ככל שתצעקי יותר על אנוכיותי, אמהר ללכת, ולא לראינוע אלך!

אמאנדה

לך, איפוא! לך אל הירת — בעלי-חלומות האוהב את עצמו!

(תום מנסך את כוסו על הרצפה. זונק לפתח! המירום, נוגף הדלת. לורה צוחקת — הדלת נסגרת).

(הנגינה מאולם הריקודים עולה. תום הולך למעקה ואוחז בו ביאוש, נושא פניו באור הירת הלבן והקר החודר בתהום הצרה של הסימטה).

(נאווה האחרון של תום עולה בזמן אחד עם הפנטומימה שבפנים. מישחק התמונה שבפנים כאילו נראה מבעד לזכוכית שאינה מעבירה קול. אמאנדה נראית כאילו היא מדברת דברי תנחומים באוזני לורה המכורבלת על הספה. עכשיו שאין אנו שומעים את דברי האם, פתיותה גמוגה ויש בה חשיבות ויופי טראגי. שורה הכהה של לורה מסתיר את פניה עד שבסוף הדברים היא מרימה פניה ומחייכת כלפי אמה. תנועות אמאנדה אטיות וחניניות, כמעט כתנועות מחול, בשעה שהיא מנחכת את בתה. בסוף דבריה היא מציצה לרגע בתמונת האב — ויוצאת דרך הוילאות. בסוף נאווה של תום, לורה מכבה את הגרזן, ומסיימת את המחזה).

תום

לא הלכתי אל הירת, הרחקתי ללכת מזה — משום שהזמן הוא המרחק הארוך ביותר בין שתי נקודות בשטח —

מלא וגדוש כלים מכלים שונים, זכוכית צבעונית,
בקבוקים זעירים שקופים, שצבעם ענוג, כשברירי
קשת-בענן שנוסצת...

והנה מתאום אחותי נוגעת בשרוול, אני תופך
ראשי ומביט בעיניה...

אורה, לורה, לורה, ניסיתי לעזוב אותך, אך שמרתי
לך אמונים יותר משנתכוונתי!

אני מצית סיגריה, אני עובר את הרחוב, אני אץ
לתוך ראינוע או בית-מרוח, קונה לי משוה לשתות,
מדבר אל איש זר שמזדמן לי — כל דבר אשר יוכל
לכבות את הנרות שלך!

(לורה נוחנת על הנרות)

— כי העולם כיום מואר באור ברק! כבי איפוא

את גרותיך, לורה — ושלום...

(היא מכבה את הנרות)

תתמונה נמוגה

כעבור זמנמה פיטרו אותי על שכתבתי שיר על
מיכסה של קופסת נעלים.

עזבתי את ס"ט-לואי, ירדתי במדרגות בפעם
האחרונה, ומכאן ולהבא הלכתי, כביכול, בעקבות אבי,
כשאני מבקש למצוא בתנועה מה שאיבדתי בשטח —
נסעתי הרבה, ערים התעופפו סביבי כעלים
מתים, עלים שצבעיהם היו בתירים ועליונים אך
נטרפו מענפיהם.

אולי הייתי עומד מלכת, אך משהו רדף אחרי
תמיד.

הדבר היה בא עלי כחתף, והיה תופס אותי בלא
יודעים, לפעמים היה זה קטע מוסיקה קרוב ללב,
ולפעמים היה זה כלי של זכוכית שקופה —

יש שאני מהלך ברחוב כלילה, באיוו עיר זרה,
בטרם מצאתי לי חבר ודע, אני עובר על פני הלון
מואר של חנות למיני סידקית ותמרוקים. תהלון